

Lakivaliokunta

Hallituksen vuosikertomus 2023

Tarkastusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen vuosikertomus 2023 (K 2/2024 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan lausunnon antamista varten tarkastusvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Susanna Siitonen, oikeusministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveysministeriö
- opetus- ja kulttuuriministeriö

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Lakivaliokunta on käsitellyt hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät, valiokunnan ehdotuksesta hyväksytyt eduskunnan lausumat. Lausumista pääosa koskee oikeusministeriön hallinnonala, mutta osa koskee myös sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala. Lisäksi lakivaliokunta on oman toimialansa kannalta käsitellyt ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentämistä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvää virkarikossääntelyä.

Poistettavat lausumat

Seuraavien lausumien johdosta suoritettut toimenpiteet ovat riittäviä, ja lausumat ovat käyneet tarpeettomiksi:

— *Tuomarien koulutusta koskeva uudistus HE 7/2016 vp — EV 99/2016 vp*

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2024 vp

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 7/2016 vp) tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lain-säädännöksi eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellytti, että hallitus seuraa tuomareiden koulutusta koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota muun muassa uudistuksen aiheuttamiin kustannuksiin, tuomarinkoulutuslautakunnan voimavaroihin, asessorien haku- ja nimitysmenettelyyn ja uudistuksen vaikutuksiin tuomarin uran avoimuuteen ja antaa lakivaliokunnalle asiasta selvityksen sekä vuoden 2020 että vuoden 2023 loppuun mennessä.

Oikeusministeriö on toimittanut lakivaliokunnalle eduskunnan edellyttämän ensimmäisen selvityksen tuomareiden koulutusuudistuksen vaikutuksista ja toimivuudesta vuonna 2020 (ks. O 51/2021 vp; LaVP 3/2021 vp; LaVP 5/2022 vp), ja toinen selvitys on annettu lakivaliokunnalle joulukuussa 2023 (ks. O 55/2023 vp). Toista selvitystä käsitellessään lakivaliokunta hyväksyi kannanoton (ks. LaVP 9/2024 vp), jossa pidetään tärkeänä, että valiokunnalle toimitetaan tietoa selvitystä koskevasta lausuntopalautteesta sekä ministeriön mahdollisista jatkotoimenpiteistä. Valiokunta totesi jäävänsä siten seuraamaan asian edistymistä.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma ei sinällään anna enää aihetta toimenpiteisiin, sillä lausumassa edellytetty jälkimmäinenkin selvitys on toimitettu vuoden 2023 lopussa. Lausuma voidaan siten poistaa.

— *Oikeusprosessien keventämishankkeen vaikutusten seuranta HE 200/2017 vp — EV 31/2018 vp*

Hallituksen esityksessä oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeksi (HE 200/2017 vp) ehdotetuilla muutoksilla oli tarkoitus keventää oikeusprosesseja yleisissä tuomioistuimissa. Käsitellessään hallituksen esitystä eduskunta edellytti, että oikeusministeriö seuraa oikeusprosessien keventämistä yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia erityisesti tuomioistuinien kokoonpanoa ja syytetyn henkilökohtaista läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevien säännösten osalta sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista asioista selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä.

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin oikeusministeriö on toimittanut eduskunnan lakivaliokunnalle selvityksen oikeusprosessien keventämisestä 29.12.2023. Lakivaliokunta käsitteli selvitystä valiokunnan omana asiana (O 56/2023 vp) ja hyväksyi asiassa kannantoton (ks. LaVP 9/2024 vp). Kannanotossaan valiokunta toi muun muassa esiin, että oikeusministeriön toimittamasta selvityksestä ilmenee, että osassa muutoksia tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen hyvin tai osittain mutta usean muutoksen osalta tavoiteltuja vaikutuksia ei ole saavutettu. Lakivaliokunta piti tätä valitettavana. Selvityksen tulokset huomioon ottaen valiokunta totesi olevan tärkeää, että oikeusministeriö arvioi jatkossa tarkemmin, miksi tavoiteltuja vaikutuksia ei ole syntynyt ja mitä toimia selvityksen perusteella tulisi tehdä. Valiokunnan kyseisessä asiassa oikeusministeriöltä saaman selvityksen mukaan tämä on mahdollista rikosprosessin sujuvoittamista koskevassa hankkeessa, jonka valmistelutyön oikeusministeriö käynnistää vuoden 2024 aikana. Valiokunta piti tätä kannatettavana.

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2024 vp

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin, sillä lausumassa edellytetty selvitys on toimitettu vuoden 2023 lopussa. Lausuma voidaan siten poistaa.

— Tuomioistuinviraston perustaminen HE 136/2018 vp — EV 218/2018 vp

Käsitellessään hallituksen esitystä Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi eduskunta hyväksyi kaksi lausumaa. Lausuman 1 mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa Tuomioistuinviraston perustamista koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia tuomareiden koulutukseen sekä tuomarinkoulutuslautakunnan samoin kuin tuomarinvalintalautakunnan asemaan ja tehtäviin sekä antaa asiasta selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä.

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin hallitus julkaisi joulukuussa 2023 selvityksen tuomioistuinlaitoksen koulutusjärjestelmän kehittymisestä. Selvitys on annettu lakivaliokunnalle 20.12.2023. Sama selvitys koski myös edellä selostettua tuomarien koulutusta koskevaa uudistusta (HE 7/2016 vp — EV 99/2016 vp). Edellä todetuin tavoin lakivaliokunta käsitteli selvitystä valiokunnan omana asiana (O 55/2023 vp) ja hyväksyi asiassa kannanoton (ks. LaVP 9/2024 vp), jossa valiokunta muun muassa toi esiin, että oikeusministeriö on lähettänyt valiokunnalle toimitetun selvityksen lausuntokierrokselle. Kannanotossaan lakivaliokunta totesi pitävänsä tärkeänä, että sille toimitetaan tietoa lausuntopalautteesta sekä ministeriön mahdollisista jatkotoimenpiteistä. Valiokunta totesi jäävänsä siten seuraamaan asian edistymistä.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma 1 ei sinällään anna enää aihetta toimenpiteisiin, sillä lausumassa edellytetty selvitys on toimitettu vuoden 2023 lopussa. Lausuma 1 voidaan siten poistaa.

— Sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevan sääntelyn muuttaminen HE 178/2018 vp — EV 245/2018 vp

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 178/2018 vp) sakon muuntorangaistusta koskevan sääntelyn muuttamiseksi eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellytti, että hallitus selvittää mahdollisuudet kehittää ja laajentaa muuntorangaistukseen tuomittujen sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen päihdehuoltoon ja mahdollisuudet varmistaa tarvittavien päihde-, sosiaali- ja terveystalvelujen jatkuva riittävän ajan laitossijoituksen ja muuntorangaistuksen suorittamisen jälkeen.

Vuosikertomuksen ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan oikeusministeriö antoi Rikosseuraamuslaitokselle tulostavoitteen vuosille 2021—2024 lisätä lyhytaikais- ja sakkovankien sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen. Rikosseuraamuslaitos käynnisti vuonna 2021 sakko- ja lyhytaikaisvankihankkeen, joka päättyi 30.6.2023. Ulkopuolisen sijoituksen aloitti hankkeen aikana 746 vankia, joista loppuun suoritettuja sijoituksia oli 595.

Vuosikertomuksen mukaan hankkeen aikana tehtiin tiivistä yhteistyötä eri sidosryhmien, kuten Vankiterveydenhuollon, päihdepalvelujen tuottajien ja hyvinvointialueiden, kanssa, minkä joh-

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2024 vp

dosta ulkopuolisen sijoituksen mahdollisuus on tullut tunnetummaksi. Hankkeen aikana selkeytettiin ja nopeutettiin prosesseja ja erityisen hyviä kokemuksia saatiin sijoitusten valmistelusta ennen vankilaan tuloa.

Saadun selvityksen mukaan hankkeen päättymisen jälkeen ulkopuolisia sijoituksia on jatkettu ja ne ovat siirtyneet normaaliksi toiminnaksi. Myös sakko- ja lyhytaikaisvankeja koskeva tutkimus on jatkunut suunnitelman mukaisesti. Oikeusministeriön Rikosseuraamuslaitokselle antaman tulostavoitteen mukaan vajaa kymmenesosa vapautuneista sakkovangeista sijoitetaan ulkopuoliseen päihdehoitoon vuosina 2024—2027. Sijoitusten lisäämistä vaikeuttaa se, että yleensä vain yli 14 vuorokauden muuntorangaistusta suorittavat, joiden sijoituksen edellytykset täyttyvät, voidaan sijoittaa ulkopuoliseen päihdehoitoon.

Oikeusministeriöltä saadun selvityksen mukaan hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö on edellytys sijoituksen toteuttamiselle ja verkostoyhteistyö käynnistetään sijoituksen valmistelun vaiheessa. Vapautumista suunnitellaan yhteistyössä vangin, kuntoutuslaitoksen, vankilan ja hyvinvointialueen kesken. Hyvinvointialueiden käytännöt jatkomaksusitoumuksien myöntämisen suhteen vaihtelevat. Hyvin alkanutta kuntoutusta alueet ovat usein lähteneet tukemaan jatkolla laitospäätyneissä, mutta vähintään avopalvelut saadaan järjestymään kuntoutuksen päätteen jälkeen verkostoyhteistyössä vapautumisen jälkeiselle ajalle.

Edellä selostetun sekä saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuma voidaan siten poistaa. Valiokunta korostaa ulkopuolisten sijoitusten jatkamisen ja palvelujatkumoista huolehtimisen tärkeyttä.

— Seksuaalirikoksia koskevan lainsäädännön seuranta HE 13/2022 vp — EV 88/2022 vp

Käsitellessään hallituksen esitystä seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi eduskunta hyväksyi kolme lausumaa. Lausuman 2 mukaan eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että kansalaisia tiedotetaan tehokkaasti ja kattavasti rikoslain 20 luvun kokonaisuudistuksesta ja että uudet seksuaalirikoksia koskevat rangaistussäännökset otetaan asianmukaisesti huomioon seksuaalivaltiossa ja -kasvatuksessa. Myös viranomaisten ja tuomioistuinten koulutuksesta tulee lausuman mukaan huolehtia riittävän osaamisen varmistamiseksi.

Vuosikertomuksen mukaan kansalaisten tiedottamisen osalta oikeusministeriö julkaisi 19.12.2022 kansalaisille suunnatun seksuaalirikoslaki.fi-verkkosivun. Sivulla kerrotaan lyhyesti rikoslain 20 luvun kokonaisuudistuksen pääsisältö ja esitetään vastauksia erilaisiin arjen kysymyksiin. Sivun on julkaistu seuraavilla kielillä: suomi, ruotsi, englanti, venäjä, viro, pohjoissaame, arabia, somali, farsi. Verkkosivun lisäksi oikeusministeriö käynnisti 23.1.2023 viestintäkampanjan kansalaisille lakiuudistuksen pääsisällöstä. Kampanjan tavoite oli varmistaa, että mahdollisimman moni Suomessa asuva henkilö tietää seksuaalirikoslainsäädännön uudistuksen keskeisistä muutoksista. Kampanja toteutettiin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi ulkomainoksien, näyttöinä nuorten suosimissa verkkopalveluissa ja ajankohtaissivustoilla sekä oikeusministeriön Instagram-julkaisuina.

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2024 vp

Vuosikertomuksessa tuodaan esiin myös, miten uudistunutta seksuaalirikoslainsäädäntöä on huomioitu seksuaalivalistuksessa- ja kasvatuksessa. Seksuaalirikoslainsäädäntö liittyy kouluissa oppiaineista terveystietoon ja rikoskysymyksenä yhteiskuntaoppiin, joissa sitä käsitellään oppilaiden kanssa. Käsitelyn tueksi kouluissa ja oppilaitoksissa tarvittavat materiaalit on julkaistu kootusti Opetushallituksen sivustolla <https://www.oph.fi/fi/ei-kaikelle-vakivallalle>.

Vuosikertomuksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö kannustaa korkeakouluja ottamaan keskeiset ajankohtaiset opettajan työssä tarvittavaan osaamiseen liittyvät tavoitteet oma-aloitteisesti huomioon. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei voi kuitenkaan velvoittaa korkeakouluja siihen laissa niille turvatun tutkimuksen ja opetuksen autonomian vuoksi.

Lakivaliokunta on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä myös lisäselvitystä siitä, miten edellä todetun lisäksi uudistunut seksuaalirikoslainsäädäntö tullaan huomioimaan tai on huomioitu sen hallinnonalalla.

Viranomaisten ja tuomioistuimien koulutuksen osalta vuosikertomuksessa tuodaan ensinnäkin esiin, että seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus huomioidaan poliisin säännöllisesti toteutettavassa perus-, täydennys- ja jatko-opetuksessa. Poliisissa on myös toteutettu erillinen verkkokoulutus seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksesta, minkä lisäksi poliiseja on osallistunut myös Syyttäjälaitoksen järjestämiin koulutuksiin ruotsin kieli huomioiden.

Toiseksi Syyttäjälaitos järjesti vuosikertomuksen mukaan kolme koulutustilaisuutta seksuaalirikoslainsäädännön muutoksista loppusyksystä 2022. Kouluttajina toimivat aiheeseen perehtyneet erikoissyyttäjät. Koulutuksen tavoitteena oli antaa kuva uudistuksen tavoitteista ja sen keskeisistä sisällöistä rikoslain 20 luvun rikosasioita hoitaville syyttäjille ja sidosryhmien edustajille, lähinnä tutkinnanjohtajille.

Myös Tuomioistuinvirasto on järjestänyt uudistuneesta seksuaalirikoslainsäädännöstä valtakunnallista koulutusta vuonna 2023. Eri hovioikeudet ovat myös järjestäneet samasta aiheesta koulutusta hovioikeuksien ja omien hovioikeuspiiriensä käräjäoikeuksien lainkäyttöhenkilöstölle. Lähivuosille suunnitellaan vuosikertomuksen mukaan tarvittaessa lisää koulutusta aiheesta.

Edelleen vuosikertomuksen mukaan oikeusministeriö järjesti julkisille oikeusavustajille uudistuneesta seksuaalirikoslainsäädännöstä koulutuspäivän 31.1.2023. Koulutuksesta tehtiin tallenne, joka on oikeusavun henkilöstön katsottavissa eOppivan Moodlen-kurssialustalla.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma 2 ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuma 2 voidaan siten poistaa. Valiokunta korostaa, että uudistettu seksuaalirikoslainsäädäntö tulee kuitenkin huomioida myös jatkossa muun muassa koulutuksessa sekä seksuaalivalistuksessa ja -kasvatuksessa.

Säilytettävät lausumat

Muut lakivaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyt lausumat ovat edelleen tarpeellisia, ja ne tulee säilyttää. Tässä yhteydessä lakivaliokunta kiinnittää lisäksi erityistä huomiota seuraaviin säilytett-

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2024 vp

täviin lausumiin, jotka tosin on hyväksytty talousvaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotuksesta:

— *Ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentäminen HE 230/2018 vp — EV 284/2018 vp*

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 230/2018 vp) kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta eduskunta hyväksyi talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 39/2018 vp) ehdotetut kuusi lausumaa, joista lausumat 1—3 pohjautuivat lakivaliokunnan lausumaesityksiin (LaVL 33/2018 vp).

Lausuman 2 mukaan eduskunta edellytti, että valtioneuvosto arvioi pikaisesti ulosoton suojausjärjestelmän ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä velallisen maksukyvyn arvioinnissa huomioon otettavien velallisen välttämättömien elinkustannusten tason kehittämistarpeet ja valmistelee tarvittavat säädösmuutokset.

Vuosikertomuksen mukaan valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan hankkeena tehtiin selvitys ulosoton suojaisuuden korottamisesta ja vaihtoehtoisista keinoista pienituloisten ulosotovelallisten aseman parantamiseksi. Selvityksestä julkaistiin 26.5.2021 tutkimusraportti Ulosotovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta. Selvityksen pohjalta valmisteltiin hallituksen esitys, jonka perusteella velalliselle annettavia vapaakuukausia lisättiin 1.5.2023 voimaantulleella lainmuutoksella. Lisäksi ulosoton suojausuuuua korotettiin ensin väliaikaisella lailla vuoden 2023 ajaksi ja sen jälkeen toistaiseksi voimassa olevalla lailla 1.1.2024 lukien. Huhtikuussa 2023 julkaistiin mietintö sosiaaliturvaetuuksien ulosmittauksesta, ja mietinnössä ehdotettiin muun muassa ulosmittauksen laskentasääntöjen uudistamista kokonaisuutena. Oikeusministeriö asetti 12.1.2024 hankkeen ulosottosääntelyn edelleen kehittämiseksi.

Edelleen vuosikertomuksen mukaan yksityishenkilön velkajärjestelyssä huomioon otettaviin velallisen välttämättömiin elinkustannuksiin on tehty tasokorotus, joka tuli voimaan 1.7.2022.

Vuosikertomuksen mukaan lausuma 2 ei enää anna aihetta toimenpiteisiin.

Oikeusministeriöltä saadun lisäselvityksen mukaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan hallituskaudella yksinkertaistetaan tulojen ulosmittausta ja selvitetään varojen kohdentamista ja muutostarpeita ulosotossa. Ulosottosääntelyn kehittäminen -hankkeessa tavoitteena on uudistaa tulojen ulosmittausta koskevat ulosottokaaren säännökset siten, että ulosmittauksen laskentasäännöt olisivat nykyistä yksinkertaisemmat ja ulosmittauksen määrä olisi kaikissa tuloluokissa oikeudenmukainen. Arvioinnin kohteena ovat tulojen ulosmittauksen laskentasäännöt kokonaisuutena ja siten muun muassa suojaisuuden taso. Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittausta koskevaa sääntelyä on tarkoitus yksinkertaistaa ja varmistaa, että eri etuuslajeja ei kohdella ulosmittauksessa eri tavoilla ilman hyväksyttävää perustetta. Lisäksi hankkeessa selvitetään, olisiko ulosottokaaren muuttaminen muilta osin perusteltua ja onko mahdollisia muita säädösmuutoksia tarkoituksenmukaista valmistella tulojen ulosmittausta koskevan uudistuksen yhteydessä.

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2024 vp

Lakivaliokunta pitää ulosottosääntelyn edelleen kehittämistä koskevaa hanketta perusteltuna. Edellä selostetun perusteella muun muassa suojaosuuden tasoon liittyvä sääntely on edelleen arvioinnin kohteena. Näin ollen lakivaliokunta katsoo kuitenkin oman toimialansa kannalta ja vuosikertomuksessa esitetystä poiketen, että lausuman toteuttaminen on edelleen kesken ja se on tarpeen säilyttää.

— *Hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskeva lainsäädäntö sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antaminen HE 241/2020 vp — EV 111/2021 vp*

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 241/2020 vp) hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi eduskunta hyväksyi sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotuksesta 15 lausumaa, joista lausuma 11 pohjautui lakivaliokunnan lausumaesitykseen (LaVL 10/2021 vp).

Lausuman 11 mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi rikoslain 40 luvun virkarikossäännösten ja rikoslain ulkopuolisten virkavastuusäännösten kokonaisarvioinnin sekä arvioinnin pohjalta valmistelee tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

Vuosikertomuksen mukaan oikeusministeriö on arvioinut rikosoikeudellista virkavastuuta koskevien säännösten ajantasaisuutta. Asiasta on laadittu virkatyönä arviomuistio Rikosoikeudellisen virkavastuun nykytila ja yleisiä kehittämistarpeita: Arviomuistio ja tilattu erillinen selvitys Virkarikossääntelyn kehittämistarpeista — erityistarkastelussa henkilöpiiri ja blankosääntelytekniikka oikeuskäytännön valossa, jotka on julkaistu tammikuussa 2024. Jatkotoimista päätetään tämän jälkeen.

Lakivaliokunta katsoo oman toimialansa kannalta, että lausuman toteuttaminen on edelleen kesken ja se on tarpeen säilyttää.

Yksityinen pysäköinninvalvonta

Lakivaliokunta käsittelee tässä yhteydessä myös yksityistä pysäköinninvalvontaa.

Yksityisestä pysäköinninvalvonnasta ei ole tällä hetkellä erityislainsäädäntöä, vaan oikeustila perustuu pitkälti oikeuskäytännössä omaksuttuun linjaukseen. Korkein oikeus on katsonut pysäköinnin riittävin opastetauluin varustetulle yksityiselle alueelle perustavan yksityisoikeudellisen sopimuksen, jonka perusteella opastetaulussa ilmoitettujen ehtojen vastaisesti pysäköinyt voidaan velvoittaa suorittamaan valvontamaksu (KKO 2010:23).

Hallitus on aiemmilla vaalikausilla antanut esityksiä yksityisen pysäköinninvalvonnan järjestämiseksi (HE 223/2010 vp ja 79/2012). Kyseiset esitykset eivät kuitenkaan ole edenneet lainsäädännöksi.

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2024 vp

Yksityisen pysäköinninvalvonnan sääntelemisestä on tehty myös eduskunta-aloitteita. Viime vaalikaudella lakialoitteeseen LA 38/2019 vp ja toimenpideoitteeseen TPA 9/2020 vp liittyen lakivaliokunta lähetti 18.11.2021 oikeusministeriölle kirjeen, jossa se katsoi, ettei nykyistä oikeuskäytännön linjauksiin perustuvaa oikeustilaa voida pitää selkeänä. Valiokunnan mukaan yksityisen pysäköinninvalvonnan erityissääntely selkeyttäisi oikeustilaa ja käytäntöä, mikä olisi myönteistä pysäköijien, kiinteistönomistajien ja pysäköinninvalvontaa harjoittavien yritysten kannalta. Muutoinkin valiokunta katsoi, että yksityisellä alueella tapahtuvan pysäköinnin ja pysäköinninvalvonnan oikeustilaan liittyy kokonaisvaltaisen tarkastelun tarpeita. Kirjeessään lakivaliokunta piti tärkeänä, että oikeusministeriö yhdessä muiden asianomaisten ministeriöiden kanssa kokonaisvaltaisesti selvittää ja arvioi yksityisellä alueella tapahtuvan pysäköinnin ja pysäköinninvalvonnan oikeustilaa ja sääntelytarpeita sekä ryhtyy selvityksen perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin.

Kuluvan vaalikauden aikana asiasta on tehty uusi lakialoite (LA 23/2023 vp), jossa ehdotetaan säädettäväksi laki yksityisestä pysäköinnin valvontamaksusta. Lakialoitteen on allekirjoittanut yli 100 edustajaa. Lakivaliokunta on kuullut asiassa oikeusministeriä sekä oikeusministeriötä, liikenne- ja viestintäministeriötä ja sisäministeriötä. Lisäksi valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot yksityisen pysäköintialan edustajilta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yksityisen pysäköinninvalvonnan sääntely ei ole toteutettavissa lakialoitteen pohjalta, vaan sääntelyvaihtoehtojen arviointi ja toteuttaminen edellyttää huolellista lainvalmistelua vaikutusarviointineen valtioneuvoston tasolla. Arvioinnissa keskeistä on se, millaisia reunaehdot perustuslaki asettaa erityisesti julkisen hallintotohtävän hoitamisen kannalta. Yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevaa lainsäädäntöhanketta ei kuitenkaan ole tällä hetkellä vireillä, eikä hallitusohjelma sisällä kirjausta pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi tällä hallituskaudella.

Lakivaliokunta viittaa aiemmin esittämäänsä ja pitää yksityisellä alueella tapahtuvan pysäköinnin ja pysäköinninvalvonnan oikeustilan selkeyttämistä tärkeänä. Tämän vuoksi se esittää, että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon ja ehdottaa hallituksen vuosikertomuksen käsittelyn yhteydessä eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton, jossa edellytetään hallituksen kokonaisvaltaisesti selvittävän yksityisellä alueella tapahtuvan pysäköinnin ja pysäköinninvalvonnan oikeustilaa ja sääntelytarpeita sekä ryhtyvän selvityksen perusteella toimenpiteisiin tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelemiseksi ja hallituksen esityksen antamiseksi eduskunnalle.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Lakivaliokunta esittää,

että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon ja ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan kannanoton:

Eduskunta edellyttää, että hallitus kokonaisvaltaisesti selvittää yksityisellä alueella tapahtuvan pysäköinnin ja pysäköinninvalvonnan oikeustilaa ja sääntelytarpeita sekä ryhtyy selvityksen perusteella toimenpiteisiin tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelemiseksi ja hallituksen esityksen antamiseksi eduskunnalle.

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2024 vp

Helsingissä 5.9.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Eva Biaudet r
jäsen Alviina Alametsä vihr
jäsen Elisa Gebhard sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Jessi Jokelainen vas
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Mika Riipi kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Marja Tuokila
valiokuntaneuvos Mikko Monto